

MAGYAR HUSZÁROK Ezer éve

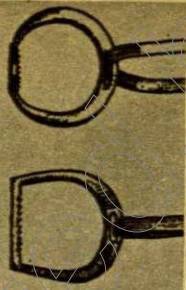
A magyar lovas katona a honfoglaláskor tűnik fel történelmünkben, s az első világháború után tűnik el belőle. A magyar lovasról az első hiteles feljegyzés Bölcsek Leó bizánci császártól származik, aki a IX. században leírta, hogy a magyarok különleges módon harcolnak jól szervezett, nem nagy számú, de keményen fegyvelmezett, ellenállhatatlanul előzdülő lovas egységekkel. Ezeket a lovasokat már a XV. század elején huszár néven említik az okiratok. A huszárt minden időben nagyon megválogatták. Lóra termett, könnyű testű, mozgékony, ügyes fiatal férfiak voltak, akik a gyors járású, pusztán nőtt magyar lovak hátán, magas kápájú nyeregben — melynek vázát fából faragták — úgy mozogtak, mintha körforgó széken ülnének. Ez a nyereg, melyet Angliában Rákóczi-nyeregnek hívtak, megkímélte a ló hátát, a ló napokig bírta a lovasát egyfolytában. A magyar huszár összesen öt lovával.

Mindig elővéddel s oldalvéddel biztosították a huszárok derékhadát, nagy gondot fordítottak a felderítésre. Villámgyors rajtaütésüktől, hajlott pengéjű szabályaiktól rettegtek a nyeregbe merevült, nehezen mozgó, súlyos páncélzatban lépdelő nyugati lovasok. Árpád-házi királyaink idejében a szabályt felváltotta a kard, az eredeti bőrzekét a vért, ám a haditörvény változatlan maradt: könnyű lovon könnyen kell mozogni. A honfoglalás után fejedelmeink és királyaink az országhatárok védelmére lovas katonákat állítottak. Szent László király, aki maga is nagyszerű lovas volt, lovascsapatokkal védte meg Magyarországot. Nagy Lajos lovasseregekkel győzve jutott el királyságának három tenger partvonalához. Hunyadi János ilyen népi lovashaddal taszította vissza a törököt Közép-Európából egy századra. Mátyás lovásaival kerítette hatalmába „Bécsnek büszke várát”, s más országokat. Zrínyi Miklós, a költő és hadvezér ezekkel verte meg a törököt, Erdély nagy fejedelmei velük győzve védtek meg Magyarország számára a vallásszabadságot.

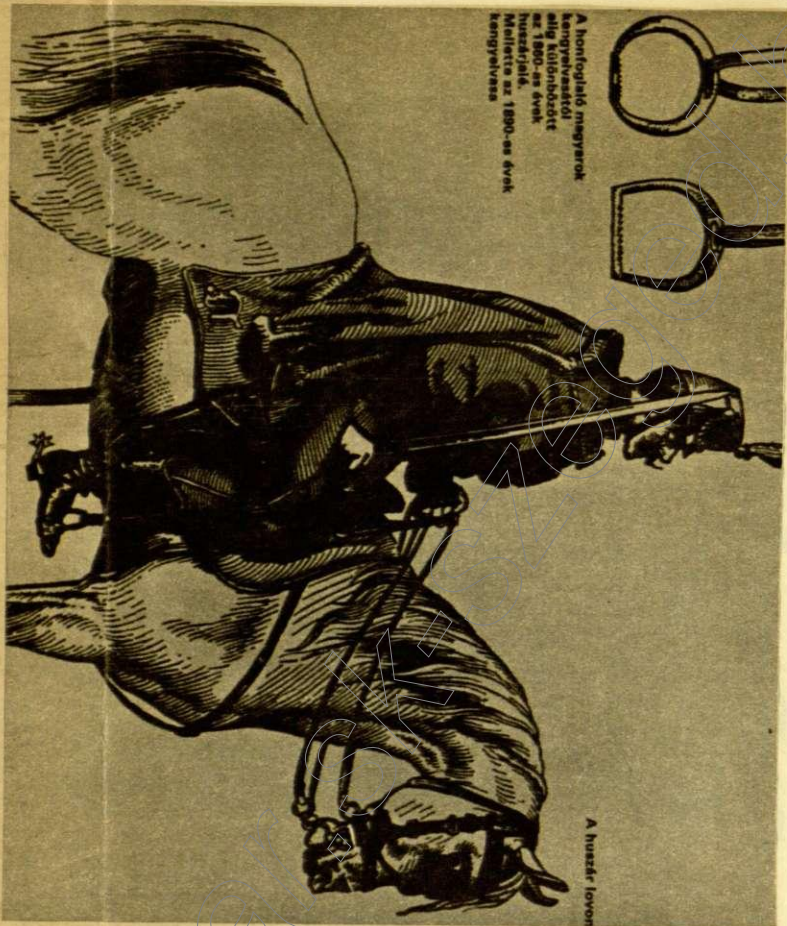
Huszárbravúrok? Könyveket írtak erről. A schmalkaldeni háborúban, 1547-ben, Nyári Ferenc kapitány huszárjai futamították meg a szász király seregét, egy közhuszár, Lukács Józsefnek hívták, párviadalban megsebesítette és foglyul ejtette János Frigyes szász királyt. Olyan ez, mint Hány János Napóleon-története. Budavár 1686-os visszahódításában Bercsényi Miklós, Bottyán János és Petneházy Dávid kapitányok huszáregységei tüntették ki magukat. Vitézkedésük láttán döntötte el Budán Max Emanuel bajor választófejedelemben, az egyesített seregek egyik vezére, hogy bajor huszárezredet állít fel. Huszárok formálták Mária Terézia győzelmévé a csehországi Kolin melletti nagy csatát. A XVIII-ik század katonai bravúrja, Hadik András és huszárezredje nagy kalandja: 1757-ben Nagy Frigyes porosz király háta mögé kerülnek, elnyargalnak Berlinig, megsarcolják a porosz fővárost, s kisiklanak a király átkaroló hadműveleteiből.

„Szép magyar leventék” voltak, „aranyos vitézek”, ahogy Arany János ír róluk a Toldiban, „csillagokat rúgó szilaj paripák” lovasai, ahogy Petőfi kerekíti történetüket a János vitézben. Kodály operája, a Hány János, mesekertek emelt huszárdicsőítés.

Elterjedt a huszárság az egész világon. Mindenütt állítottak fel huszárezredeket. Amerika polgárháborújában, mint ismeretes, Kovács Mihály ezredes ugyancsak huszárokkal vívott meg győztes ütközeteket. Bercsényi Miklós fia Franciaország huszármarsallja lett. Az első világháborúban azonban már korszerűtlenné vált a huszár. A huszárság történetéről, minderről, egy kitűnő képeskönyv értesít, *Nagyrevi-Neppel* György műve (Corvina Könyvkiadó), amely a honfoglalástól korunkig kíséri a magyar huszár történetét, korbeli képekkel, hiteles ábrázolással.

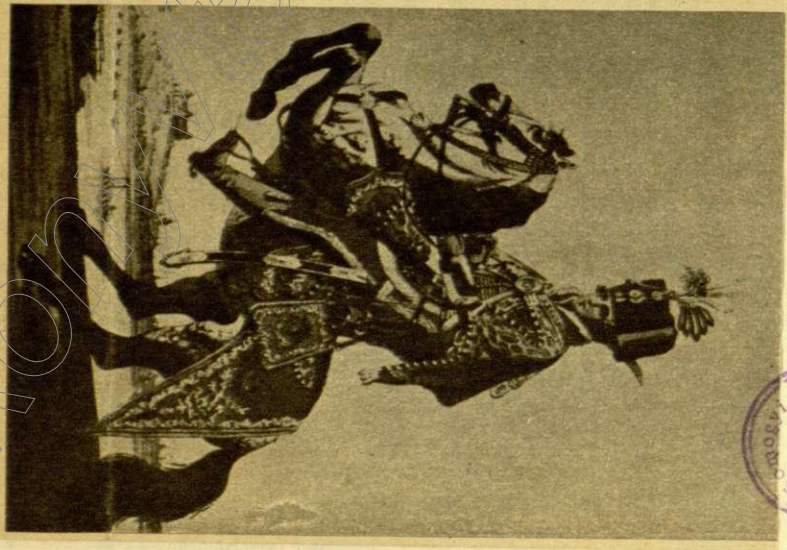

A hontfoglalt magyarok
sztyepiarszájól
szelvényezett
az 1860-as évek
huzsárfiald.
Mellélt az 1890-es évek
hontyeltvas

A huzsárf lovon

Huzsárf lovon

Magyar testőrhuzsárf

A Nádor-huszárok hazatérése Csehországból 1848-ban